

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ 2012

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές και δε δεσμεύουν τους μαθητές ως προς τη δομή και τη διατύπωση.

A1.

Φεντερασιόν σελ. 46 σχολικού εγχειριδίου

«Η ενσωμάτωση της Θεσ/νίκης.....ιδεολογίας στη χώρα».

Πεδινοί σελ. 77 σχολικού εγχειριδίου

«Οι πεδινοί.....στους μικροκαλλιεργητές».

Εθνικό κόμμα σελ. 92 σχολικού εγχειριδίου

«Το εθνικό κόμμα του Κ. Μαυρομιχάλη.....υλοποιήσουν οι Βενιζελικοί».

A2.

α. λάθος, **β.** σωστό, **γ.** σωστό, **δ.** σωστό, **ε.** λάθος

B1. σελ. 215-216 σχολικού εγχειριδίου

«Οι διαπραγματεύσεις ήταν σκληρές.....στη φάση της οριστικής του επίλυσης».

B2. σελ. 52 σχολικού εγχειριδίου

«Η Ελλάδα του μεσοπολέμου.....μέσα στην καταστροφή».

ΘΕΜΑ Γ1

Ερώτημα Α: Σχολικό βιβλίο σελ. 70-71: «Η δυναμική παρουσία των κομμάτων στην πολιτική ζωή της χώρας αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι οι τρεις ηγέτες τους διηύθυναν τις εργασίες της εθνοσυνέλευσης κατά το 1843-1844. Οι ηγέτες αυτοί κατόρθωσαν να αποφύγουν τις ακραίες θέσεις, να επιβληθούν στις ριζοσπαστικές ομάδες των κομμάτων τους και να πάρουν από κοινού αποφάσεις για τις συνταγματικές ρυθμίσεις. Οι κομματικές παρατάξεις συμφώνησαν στην ανάγκη να κατοχυρωθούν συνταγματικά ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα: η ισότητα απέναντι στο νόμο, η απαγόρευση της δουλείας, το απαραβίαστο του οικογενειακού ασύλου, η ελευθερία γνώμης και τύπου, η προστασία της ιδιοκτησίας, η δωρεάν εκπαίδευση. Όλοι οι αντιπρόσωποι συνειδητοποίησαν ότι υπήρχαν αξίες και δικαιώματα που έπρεπε να προστατευθούν από την αυθαιρεσία της κρατικής εξουσίας. Μια αδυναμία ήταν ότι δεν κατοχυρώθηκε το δικαίωμα του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι, πράγμα που μπορούσε να φέρει εμπόδια στη συγκρότηση κομματικών μηχανισμών».

Ερώτημα Β: Με το **ΚΕΙΜΕΝΟ Α** διευκρινίζεται το σημείο της ιστορικής αφήγησης που αναφέρεται στην κατοχύρωση του δικαιώματος της καθολικής (για τους άνδρες) ψηφοφορίας, με ελάχιστους περιορισμούς. Η βασική προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν ήταν να είναι κανείς άνω των 25 ετών. Οι περιορισμοί αφορούσαν συνθήκες κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα, αλλά και πολιτικού. Η κατοχή ιδιοκτησίας ή επαγγέλματος ήταν ο πρώτος περιορισμός. Επομένως, αποκλείονταν οι ακτήμονες και οι άνεργοι, δηλαδή οι ασθενέστερες κοινωνικά και οικονομικά ομάδες του πληθυσμού. Οι υπόλοιποι περιορισμοί (οι κατηγορούμενοι για κακούργημα, εκείνοι που τους είχε αφαιρεθεί το δικαίωμα της ψήφου με δικαστική απόφαση και εκείνοι που δεν είχαν δικαίωμα διαχείρισης της περιουσίας τους) είχαν

χαρακτήρα προσωρινό και εφόσον εξασφαλιζόνταν διαφανή κριτήρια, συνέβαλαν στη δίκαιη αντιμετώπιση πολιτικών ή άλλων προβλημάτων. (Σχολικό βιβλίο σελ. 72: α) κατοχυρωνόταν ... πρωτοπορία, β) οριζόταν ... Συνδυασμών.)

Ερώτημα Γ: Σχολικό βιβλίο σελ. 71-72: «Στο σύνταγμα ... αρμόδιου υπουργού» σελ. 72: γ) «προβλεπόταν ... ισόβια».

ΚΕΙΜΕΝΟ Β, ΚΕΙΜΕΝΟ Γ: Πλήρης αξιοποίηση των πηγών.

Στο Σύνταγμα του 1844 καθορίστηκαν και οι βασιλικές εξουσίες. Μεταξύ των σπουδαιότερων ήταν η συμμετοχή του βασιλιά στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας και η αρχηγία του κράτους και του στρατού. Ο βασιλιάς δηλαδή, σύμφωνα και με το παράθεμα Β, ήταν το ανώτατο και κυρίαρχο όργανο του κράτους. Η μοναρχική πηγή της εξουσίας προέκυπτε και από το ίδιο το συνταγματικό κείμενο που αναγνώριζε το πρόσωπο του Βασιλιά ως ιερό και απαραβίαστο αλλά και από την πρόβλεψη ότι η δικαιοσύνη πηγάζει από το Βασιλιά και απονέμεται εν ονόματί του. Το σύνταγμα του 1844, σεβόμενο την αρχή της διάκρισης των εξουσιών, σύμφωνα με το άρθρο 15, παραχωρούσε την νομοθετική εξουσία στο βασιλιά, αλλά και στη Βουλή και στη Γερουσία. Στο άρθρο 20 αναφερόταν ότι η εκτελεστική εξουσία ανήκει στο Βασιλιά, η οποία ενεργείται από τους διοριζόμενους από αυτόν υπεύθυνους Υπουργούς. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 21, η δικαστική εξουσία ενεργείται μέσω των δικαστηρίων, ενώ οι δικαστικές αποφάσεις εκτελούνται εν ονόματι του Βασιλέως.

Ωστόσο η βασιλική εξουσία είχε κάποιους περιορισμούς που είχαν διατυπωθεί ρητά στο Σύνταγμα, τους οποίους και αποδεχόταν ο Βασιλιάς.

Στο Σύνταγμα του 1844 προβλεπόταν η ύπαρξη Βουλής και Γερουσίας. Οι γερουσιαστές θα διορίζονταν από το βασιλιά και θα διατηρούσαν το αξίωμά τους ισόβια. Συγκεκριμένα στο Άρθρο 59 αναφέρεται ότι η Βουλή σύγκεται από Βουλευτές οι οποίοι εκλέγονται από τους πολίτες, που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν. Ωστόσο, με τη δυνατότητα του να διαλύσει χωρίς περιορισμό τη Βουλή, ο βασιλιάς συγκέντρωνε εκτεταμένες αρμοδιότητες.

ΘΕΜΑ Δ1

Η ελληνική κυβέρνηση, μπροστά στο τεράστιο έργο της περίθαλψης και αποκατάστασης των προσφύγων που έπρεπε να αναλάβει, ζήτησε τη βοήθεια της Κοινωνίας των Εθνών (ΚΤΕ). Με πρωτοβουλία της ΚΤΕ, το Σεπτέμβριο του 1923 ιδρύθηκε ένας αυτόνομος οργανισμός με πλήρη νομική υπόσταση, η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (ΕΑΠ), με έδρα την Αθήνα. Βασική αποστολή της ήταν να εξασφαλίσει στους πρόσφυγες παραγωγική απασχόληση και οριστική στέγαση (Σχ. Βιβλ. σ 153).

Για την αποκατάσταση των προσφύγων η ΕΑΠ έλαβε υπόψη τις εξής παραμέτρους:

Τη διάκριση σε «αστούς» και «αγρότες». Υπήρξε μέριμνα να αποκτήσουν οι πρόσφυγες απασχόληση ίδια ή συναφή με αυτή που είχαν στην πατρίδα τους. Έτσι, έγινε προσπάθεια από την ΕΑΠ να εγκατασταθούν γεωργοί πρόσφυγες στα μέρη όπου θα μπορούσαν να συνεχίσουν τις καλλιέργειες που ήδη γνώριζαν. Καλλιεργητές δημητριακών εγκαταστάθηκαν σε πεδινά μέρη της Μακεδονίας και της Δυτικής Θράκης, καπνοπαραγωγοί σε κατάλληλα εδάφη στην Ανατολική Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη, αμπελουργοί στην Κρήτη και σηροτρόφοι στο Σουφλί, την Έδεσσα και αλλού.

Τις αντικειμενικές συνθήκες. Η ΕΑΠ διέκρινε την αποκατάσταση των προσφύγων σε αγροτική (παροχή στέγης και κλήρου στην ύπαιθρο) και αστική (παροχή στέγης στις πόλεις). Μολονότι οι περισσότεροι πρόσφυγες ασκούσαν στην πατρίδα τους «αστικά» επαγγέλματα (σχετικά με το εμπόριο, τη βιοτεχνία-βιομηχανία κ.τ.λ.), δόθηκε το βάρος στη γεωργία, γιατί:

- υπήρχαν τα μουσουλμανικά κτήματα (κυρίως στη Μακεδονία, αλλά και στην Κρήτη, τη Λέσβο, τη Λήμνο και αλλού),
- αγροτική αποκατάσταση ήταν ταχύτερη και απαιτούσε μικρότερες δαπάνες,
- η ελληνική οικονομία βασιζόταν ανέκαθεν στη γεωργική παραγωγή,
- υπήρχε η πολιτική σκοπιμότητα της αποφυγής κοινωνικών αναταραχών με τη δημιουργία γεωργών μικροϊδιοκτητών αντί εργατικού προλεταριάτου.

Εξάλλου, δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη καθώς:

- ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τα μουσουλμανικά κτήματα και τα κτήματα των Βουλγάρων μεταναστών (σύμφωνα με τη συνθήκη του Νείγυ). Αυτό θα καθιστούσε τους πρόσφυγες αυτόρχεις σε σύντομο χρονικό διάστημα και θα συντελούσε στην αύξηση της αγροτικής παραγωγής,
- θα καλυπτόταν το δημογραφικό κενό που είχε δημιουργηθεί με την αναχώρηση των Μουσουλμάνων και των Βουλγάρων και τις απώλειες που προκάλεσαν οι συνεχείς πόλεμοι (1912-1922). Επιπλέον, έτσι εποικίζονταν παραμεθόριες περιοχές (Σχ. Βιβλ. σ 153-154).

Σύμφωνα μάλιστα με το ιστορικό παράθεμα του Clark η προσπάθεια αποκατάστασης των αγροτών προσφύγων από την ΕΑΠ κατηγορήθηκε για μεροληπτική αντιμετώπιση υπέρ των αγροτών καθώς διατέθηκαν πολλαπλάσια ποσά για την αποκατάστασή τους. Επίσης η ΕΑΠ λαμβάνοντας υπόψη τους κοινωνικούς, πολιτικούς και στρατηγικούς λόγους εγκατέστησε τους πρόσφυγες κυρίως στη βόρεια Ελλάδα αποφεύγοντας τα αστικά κέντρα που είχαν ήδη κορεστεί και μπορούσαν να μετατραπούν σε εστίες πολιτικής και κοινωνικής αναταραχής. Ταυτόχρονα εξασφάλισαν άμεση επαγγελματική αποκατάσταση και επιδιώχθηκε η ενίσχυση των παραμεθόριων περιοχών με ελληνικό πληθυσμό για να αποτραπούν οι επιθετικές βλέψεις των Σλάβων στη βόρεια Ελλάδα και κυρίως στα εδάφη της ελληνικής Μακεδονίας, καθώς υπήρχε μεγάλο ποσοστό μη Ελλήνων ορθοδόξων.

Έτσι, ο ελληνικός πληθυσμός της Δυτικής Θράκης και της Ηπείρου αυξήθηκε, ενώ η Κρήτη, η Λέσβος και η Λήμνος εξελληνίστηκαν πλήρως. Η κυριότερη όμως μεταβολή στην εθνολογική σύσταση λόγω της εγκατάστασης των προσφύγων συνέβη στη Μακεδονία. Το ποσοστό των μη Ελλήνων ορθοδόξων που ήταν 48% το 1920, έπεσε στο 12% το 1928. Η ενίσχυση του ελληνικού χαρακτήρα της Μακεδονίας είχε μεγάλη σημασία για τη διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας της Ελλάδας. Εξάλλου, αραιοκατοικημένες περιοχές της Βόρειας Ελλάδας, κάποιες από αυτές παραμεθόριες, εποικίστηκαν από πρόσφυγες. Με τον τρόπο αυτό κατοχυρώθηκαν οι νέες περιοχές που ενώθηκαν με την Ελλάδα μετά τους Βαλκανικούς πολέμους και ενσωματώθηκαν στον εθνικό κορμό (Σχ. Βιβλ. σ 166-167).

Μελετώντας τον πίνακα διαπιστώνουμε ότι:

α. Η πλειονότητα των προσφύγων (ποσοστό 61,3%) εγκαταστάθηκε στη Βόρεια Ελλάδα, στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη.

β. Από τους πρόσφυγες της παραπάνω κατηγορίας, η μεγάλη πλειονότητα εγκαταστάθηκε στη Μακεδονία (ποσοστό 52,5%).

γ. Σημαντικό μέρος των προσφύγων (ποσοστό 25,1%) εγκαταστάθηκε στη Στερεά Ελλάδα, κυρίως στην Αθήνα και γύρω από αυτή.

δ. Αν εξαιρέσουμε τη Βόρεια Ελλάδα και τη Στερεά Ελλάδα, οι πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν σε όλη την υπόλοιπη χώρα αντιπροσώπευαν ένα μικρό τμήμα του συνόλου (ποσοστό 13,9%).

ΟΕΦΟΕ